

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

LARA 2010

MEMORANDAMU

MARAGA: 70

Memorandum uyu u na masiatari a 15.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

ADENDAMU YA PHINDULO NDAPFU. KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo: (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4-5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2-3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0-1 u wana maraga 2

Ndila ine siangane na fhethu zwa tutuwedza ngayo kha kubvedzele kwa muanewadendele.

Marangaphanda

Siangane ndi nzulele/nyimele ya fhethu hune muthu a diwana e hone. Fhethuvhupo ndi fhethu hune mafhungo a khou bvelela hone. Muane wa dendele ndi ene thikho ya nganea. Thaidzo na khudano zwi vha zwo mu livha. Ndi ene a no thoma na mafhungo a nganea, a dovha a fhedza nao.

Mutumbu

Muanewadendele ndi Mpho. Mpho o funzea- ndi dokotela vhuongeloni ha Vuvha. U hola tshede nanzhi. U dzula lokheshini hune nndu dza vha na dzinomboro. Lokhesheni hu na vathu vhanzhi vho funzeaho. Vhutshilo ha lokhesheni ho dala vhugevhenga, vhudakwa, dzikhakhathi, na vhuada ha zwa vhudzekani. Mpho u funana na muongi Maria ane a shuma nae. Ha londi uri Maria u na muthannga wawe Mashudu.

Maria-vho na ene ha na thoni sa musidzana wa lokhesheni, ndi ene ane a thoma u ambisa Mpho. Zwi khagala uri u khou toda munna wa maimo a ntha, ngauri ho ngo londa uri Mashudu muthannga wawe u do ri mini. Maria u vhudza Mpho uri Mashudu ha tsha mu funa. Mpho-vho na ene u funana na Maria ngeno Phophi mufumakadzi wawe e mudedekadzi. Mashudu na Mpho vha lwela Maria. Vathu vha lokhesheni vha a vhalala dzigurannnda. Mpho nga u shavha u bviswa kha gurannnda na u tshinyala dzina, u a tenda uri u do fha Mashudu zwigidi zwivhili zwa dzirannnda nga iwaha. Musi u bvisa masheleni zwi tshi vho konda, u renga phondi Dzwaini na Dugudzha uri vha vhulahe Mashudu. Musi Mpho o farwa u amba vhumanzi ha u zwifha. U renga axennde Vho-Ravhutsi uri vha mu sengele. U a nwesa, zwa ita uri a thathwe mushumoni.

Magumo

Siangane na fhethuvhupo zwo vha na thuthuwedzo khulwane kha vhutshilo ha Mpho, nahone zwo thusedza tshothhe kha u mu bveledza sa ene dendeke buguni iyi. [35]

KANA

MBUDZISO 2

Phindulo dza mbudziro pfufhi:

- 2.1 Mashinga (1)
- 2.2 Vhudokotela (1)
- 2.3 O vha a khou mu foda nga khamera e na Maria. (2)
- 2.4
 - Muḁi wawe u ḁo pwashea.
 - Dzina ḁawe ḁi ḁo tshinyala.
 - Tshirunzi tshawe tshi ḁo tsa. (3)
- 2.5 Vho vha vhe vhafunani. (2)
- 2.6 O vha e muongi. (1)
- 2.7 O mu dzhiela musidzana we a vha a tshi pfana nae. (2)
- 2.8 Ndi zwigidi zwivhili zwa dzirannda. (R2000,00). (1)
- 2.9 Ndi ya uri Mashudu a si mu andadze kha dzigurannda. (2)
- 2.10 Minwaha mitanu. (1)
- 2.11
 - 2.11.1 Ee, Mashudu o vha e mabalane ngeno Mpho e dokotela. (2)
 - 2.11.2 Hai, Vho-Phophi ndi musadzi wa Mpho. (2)
 - 2.11.3 Hai, Mashudu o vhulahwa nga Dzwaini na Dugudzha. (2)
 - 2.11.4 Ee, o mu vhudza mafhungo a u funana ha Maria na Mpho/ ndi ene wa u wanulusa uri Mashudu o lovha. (2)
- 2.12 O renga Dzwaini na Dugudzha uri vha vhulahe Mashudu. (2)

- 2.13 Ho ngo lu takalela, musi a tshi vhudzwa nga halwo o lila. (2)
- 2.14 Vho vha vha tshi shuma vhothe vhuongeloni ha Vuvha, Maria e muongi ngeno Mpho e dokotela. (2)
- 2.15 Ee, Mashudu u amba uri a wana tshelede mbilu yawe i do thoyoyo/rula. (3)
- 2.16 Ndo vha ndi tshi do bva khazwo vhunga lufuno lu sa kombetshedzwi, KANA zwiñwe-vho zwi pfalaho. (2)
[35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KANA/NA

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

FINDINKODO – TT Mudau

MBUDZISO 3

ADENDAMU YA MBUDZISO NDAPFU. KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo: (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4-5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2-3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0-1 u wana maraga 2

Kubveledzelwe kwa khudano buguni iyi

Marangaphanda

Khudano ndi musi hu si na pfano kha vhatambi. Hu na khudano ya ngomu na ya nnda. Ya nga ngomu muthu u vha a tshi khou lwa nga mihumbulo yawe ene mune ngeno ya nga nnda vhatu vha tshi vha vha tshi khou lwa kana u semana, na zwiwe.

Mathomele

Khudano i thoma musi mahoro o fhambanaho a tshi thoma u lwela vhangaphanda. Hu na khudano vhukati ha Lihoro la Lushaka na Lihoro Livhusi hu tshi khou lwelwa masheleni. Lihoro la Lushaka li khou hana na masheleni, ngeno avha vhanwe vha tshi khou toda uri vha a shumise. Lihoro la Lushaka a li toti u vhuswa nga vharema nga mulandu wa yone kethano nga lukanda. Lihoro Livhusi ndi lone line la khou tambula nga mulandu wa u vhangiswa nga Lihoro la Lushaka. Muhulwane wa Madimokirati Vho- Skosana vha a tutuwedza khudano iyo nga u sa vha na vhuimo musi vhe na avho vhangaphanda vhavhili, Vho-Muthumukhulu na Vho-De Wit.

Kuendelele

Khudano i a endelela ra vhona mirado mihulwane ya Lihoro Livhusi i tshi thoma u dzhenelelana na Lihoro la Madimokirati. Muhulwane wa Madimokirati Vho-Skosana vha a ima na vhatshena, ngeno Lihoro Livhusi la vharema nga fhasi ha vhangaphanda ha Vho-Muthumukhulu li tshi ima li lothe li sa tikedzwi nga liwe. Hu vha na miwe mitangano ya tshiphirini ine ya tutuwedza iyo khudano.

Mathakheni

Khudano yo swika mathakheni musi hu tshi khou iwa dzikhethoni he Lihoro Livhusi la kunda maniwe mahoro. Nndwa ya thoma u vha hone lwe vhaiwe vhatu vha lozwa na vhutshilo havho nga mulandu wa u lwela hone vhurangaphanda. Zwa ita uri Lihoro livhusi li kunde lihora la mademokirati vha tshi lwela vhurangaphanda. Khudano vhukati ha Madimokirati na Lihoro la Lushaka i simuwa kha u lwela tshelede.

Thasululo

Khudano i fhela musi vhatshena vho dibvisa kha khabinethe ya lushaka uri hu sale vharema vha tshi likitana nga tshavho. Mafhedziselonu ho do vha na u kudana vhukati ha Lihoro la Madimokirati na Lihoro Livhusi. Ho do lwiwa lwe zwa tuwisa na vhutshilo ha vhaiwe vhatu. Khetho a dzo ngo tsha tshimbila zwavhudi.

Phendelo

Muniwali o kona u bvedza zwavhudi khudano ngauri ho vha na mivhango yo fhambanaho yo vusaho dzipfudzungule na u fhandekana ha mahoro.

[35]

KANA

MBUDZISO 4

Phindulo dza mbudzo pfufhi:

- 4.1 Ndi De Wit. (1)
- 4.2 Ndi muvhuso na vhoramabindu. (2)
- 4.3 Vha nga bvisa tshelede yavho maragani. (2)
- 4.4 Hu vha hu tshi khou lwelwa vhurangaphanda. (1)
- 4.5 *Ni a funa kana a ni funi ri ri do fhat shango.*
Ni a pfuluwa kana a ni pfuluwi ri do bvela phanda na mbekanyamushumo dzashu dza u takula tshiimo tsha zwishai. (4)
- 4.6 Muthumukhulu u na muhumbulo wa u fhat shango na u disa mulalo shangoni, ngeno De Wit a na muhumbulo wa u nala na u kandedza vharema. (4)
- 4.7 Ha toti muvhuso wa vharema, u na muya wa u dihudza na u toda u la masheleni na vha hawe. (3)

- 4.8 4.8.1 Hai, ndi murema. (2)
- 4.8.2 Ee, ngauri lihora liiwe na liiwe li khou toda u vhusa. (2)
- 4.8.3 Ee, ngauri vho vha vha tshi vhusa nga tshitalula. (2)
- 4.9 Muniwali u khou sumbedza uri naho hu tshi vha na vhuleme na u kandedzana shangoni zwithu zwi a shanduka. (2)
- 4.10 4.10.1 Muthumukhulu o vha e muphuresidenthe wa Lihoro Livhusi.
- 4.10.3 Phindile o vha e lekitshara ya Vista.
- 4.10.5 Sarafina yo lambedzwa nga milioni dzi fhiraho fumi dza dzirannnda.
- 4.10.6 Skosana ndi murangaphanda wa Lihoro la Madimokirati. (4)
- 4.11 Ee, polotiki i na ndeme ngauri vhathu vha tea u langwa nga mulayo (KANA zwiwe-vho zwi tendiseaho). (3)
- 4.12 Ee, zwi a tendisea ngauri mashango a na mahoro mahanedzi. (3)
- [35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KANA/NA

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

MBUDZISO 5

ADENDAMU YA MBUDZISO NDAPFU: KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo: (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4-5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2-3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0-1 u wana maraga 2

WO MU NONELA

Kubveledzele kwa vhabvumbedzwa vha iyi nganeapfufhi

Marangaphanda

Vhabvumbedzwa ndi vhathu vhane vha vha vha tshi khou ambiwa nga havho kha mafhungo. Vhone vho ya nga u fhambana havho, hu na vhabvumbedzwa vhahulwane na vhatuku.

Mutumbu

Kha nganeapfufhi iyi i na vhabvumbedzawa vhahulwane vhane vha vha Thathani na Humbulani.

- Thakhani ndi mubvumbedzwa a songo dzhenaho tshikolo, nahone o malwa nga Humbulani. U mu vhuyedzedza tshikoloni zwa kunda.
- Humbulani ndi munna wa Thakhani. U funesa mufumakadzi wawe, u mu itela zwothe zwine a funa. U a mu toḁela na mushumi wa hayani ngeno a sa shumi. U mu vulela na khefi uri a shume khayo uri a sa 'boree'.
- Thakhani u a 'borea' musi munna wawe a sa ṱwi nae, a tshi vha a kha zwa mushumo wawe wa mabindu. U a humbela munna wawe uri a ṱuwe nae Isiraele.
- Humbulani ndi muthu ane ha funi u sia mushumo wawe a yo u dala.
- Thakhani u 'borea' hawe hu a mu dzhenisa milingoni, e Isiraele u vho ita zwa u pfana na vhanna.
- Thakhani ndi muthu a no tenda u tshutshudza kha khonani a dzhena kha mafhungo a u tamba mitshini hodelani. U thoma u tambisa tshelede na u dzhena kha zwa vhanna. Humbulani o fhedza o zwi ḁivha/wana

- Humbulani ndi muthu ane a kona u hangwela naho o wanedza musadzi wawe na muñwe munna hodelani, o fhedza o mu hangwela musi zwi tshi sengiwa.
- Thakhani ndi mubvumbedzwa ane o hangwelwa kha vhutshinyi hawe a t̃avhanya u hangwa a dovha a vhuyelela khazwo. O ya Kapa nga k̃laba ya ṽhafumakadzi, munna wawe o mu tevhela o pfa phungo, nangoho a wana e kha zwa ṽhanna.
- Humbulani ndi muthu ane a kondelela a guma. Musi o wana musadzi wawe Kapa a na muñwe munna; ho ngo tsha kona u zwi kondelela. Ho mbo vha u t̃alana ha avha ṽhavhili.

Phendelo

Muñwali o kona u bveledzela khagala vhabvumbedzwa vhawe kha nganeapfufhi iyi. O bvisela khagala Thakhani e muthu ane nga u borea u d̃idzhenisa kha zwa ṽhuaḁa, ngeno Humbulani a tshi kona u kondelela hone a guma-vho sa muthu. Vha a tshila ngauri zwine vha ita zwi a bvelela ṽhutshiloni. Thakhani na Humbulani vha sumbedza vhe vhabvumbedzwa vha tshilaho. Muñwali o zwi kona u bveledza vhabvumbedzwa avha nga nd̃ila yavhudi.

[35]

KANA

MBUDZISO 6

Phindulo dza mbudziso pfufhi:

LWONE A LWO NGO VHA ITA ZWIṬUKU

- 6.1 Maṭodzi, ndi musidzana. (2)
- 6.2 Vho-Tshikalange na Vho-Khimbisa. (2)
- 6.3 Ndi khonani na khonani/dzikhonani. (2)
- 6.4 Dziṇanga na ṽhaporofita. (2)
- 6.5 Ndi u ngalangala ha ṇwana wavho Maṭodzi a no pfi o viiwa. (2)
- 6.6 Bindu ḁa Vho-Khimbisa ndi khefi na thekhisi, ngeno ḁa Vho-Tshikalange ḁa butshara. (3)
- 6.7 Ndi ngauri ṇanga yavho yo ri luvhambo lwa khefi lu vuswa nga muthu wa musadzi, nahone u tea u vha a tshi and̃ana navho/o and̃ana navho. (2)

- 6.8 Ndi nthani ha phungo ya u gungula ha Vho-Tshiovhe nge nndu yavho i si tsha fuleliswa nga Vho-Khimbisa, na u sa vha fha masheleni e vha vha fulufhedzisa. (2)
- 6.9 Vho fariwa vhothe vhe vhatanu na muthihi. (2)
- 6.10 Muthu a ita vhuvhi vhufhio na vhufhio u a fhedzisela o fariwa. (2)
- 6.11 Muthu ane a tea u viiwa/vhulawa ndi vhenevho/onoyo. (2)
- 6.12 6.12.1 Hai, ndi vhana vha tshikolo vhe vha ya tshikoloni nga milenzhe. (2)
- 6.12.2 Ee, ngauri vho tenda u shanduka vha vha thanzi ya muvhuso. (2)
- 6.12.3 Ee, ndi ngauri vho vha vhe dzikhonani, nahone vha tshi thusana kha mishumo yavho. (2)
- 6.13 Hai, ngauri vho vha vho via muthu a si na mulandu, vha tea u farelwa kha zwe vha ita. (3)
- 6.14 Ee, hu na vhathu vha no langana u via/vhulaha khonani dzavho hu u itela bindu. (3)
- [35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KANA/NA

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

Phindulo dza mbudzo pfufhi:

MBUDZISO 7

Tsho phulea – TZ Ramaliba

- 7.1 Ndi zwitanu. (½)
- 7.2 Ndi musidzana. (1)
- 7.3 Ndi tsha uri uyu musidzana u na thumbu. (2)
- 7.4 *Masiku a tshi tandulana u dakani.* (2)
- 7.5 Murendi u khou rovhedza nwana wawe kha vhukhaki he a vha a tshi khou dzulela u mu kaidza khaho/u khou kaidza vhaswa vha didzhenisaho kha zwa vhudzekani tshifhinga tshi sa athu u swika. (2)
- 7.6 Ndi khotsi na nwana. (2)
- 7.7 7.7.1 Ee, o vha a tshi mu laya, naho o khakha ho ngo mu laṭa. (2)
- 7.7.2 Hai, ndi ene we a vha a tshi lidzelwa khombole. (2)
- 7.8 A mbo di vha na thumbu. (2)
- 7.9 Ee, vhana vha a kaidziwa vha si pfe/Mubebi ha laṭi nwana naho o tshinya. (2)
- [17½]

KANA/NA

MBUDZISO 8

Kha Cyril Ramaphosa – AC Bvumbi

- 8.1 Ndi zwivhili. (½)
- 8.2 Kha Cyril Ramaphosa. (1)
- 8.3
- Mambo
 - Mphaphuli
 - Turfloop
- (3)

- 8.4 *Wo vha sumbandila kha Codesa.* (2)
- 8.5 O bebelwa kha la Nzhelele. (2)
- 8.6 U khoda Cyril Ramaphosa kha mushumo muhulu we a ita siani la nyambedzano dza mbofholowo. (2)
- 8.7 Mushe o bvisa Vhaisiraele nduni ya vhupuli Egipita, ngeno Cyril o bvisa vharema kha u tsikeledzwa he vha vha vha khaho nga vhatshena. (2)
- 8.8 Muthu a thomaho zwithu zwavhudi a si kanzhi a tshi diphina ngazwo. (2)
- 8.9 Davida. (1)
- 8.10 Ee, o shumesa lwe vha vha vho tea vho mu fha vhuimo vhuhulwane muvhusoni. (2)
- [17½]

KANA/NA

MBUDZISO 9

Dwadze tshifu – TT Mudau

- 9.1 Ndi mina (½)
- 9.2 Wo livhiswa kha vhaswa/murendi ene mune/kha uyo ane/avho vhane zwino o vho farwa nga dwadze-tshifu. (1)
- 9.3 U na dwadze tshifu. (1)
- 9.4 Ndi tshi lwa na nngwe ya vhuhali. (2)
- 9.5 Murendi u khou disola. (2)
- 9.6 Ndi mme awe. (1)
- 9.7 9.7.1 Hai, o vha a tshi tou dikombetshedza a tshi tshimbila. (2)
- 9.7.2 Ee, khonani dzawe dzo vha dzo mu shandukela. (2)
- 9.8 Godiwa. (1)

- 9.9 Murendi o no ondesa. (2)
- 9.10 Ee, murendi u vho disola kha vhulwadze vhune a vha naho/Hai, murendi o tou sa londa a vho kavhiwa nga dwadze-tshifu. (3)
[17½]

KANA/NA

MBUDZISO 10

Tshelede – W Silidi

- 10.1 Ya fumirathi (16). (½)
- 10.2 Wo livhiswa kha vhavhali/nnyi na nnyi/muthu muniwe na muniwe. (1)
- 10.3 U nea thonifho munna. (2)
- 10.4
- U ita uri muthu a vhe na tshituhu.
 - U lutanya vhathu midini.
 - I ya ondisa.
 - U vhulahisa mune wa mudi.
- (Tharu dza dzenedzo) (3)
- 10.5 Ndi yavhudi na vhuḍi ha tshelede. (2)
- 10.6 10.6.1 C – Midi
- 10.6.2 A – Matongo
- 10.6.3 B – Mirafho (6)
- 10.7 Ndi yavhudi, i tandulula thaidzo nnzhi dza mitani/zwithu zwine vhathu vha tshila ngazwo zwi toda tshelede./a si yavhudi, i a lutanya na u vhulahisa. (3)
[17½]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35

MARAGAGUṬE: 70

RUBRIKI YA U MAKHA MBUDZISO NDAPFU KHA NGANEA, DIRAMA NA NGANEAPFUFHI (35)

Kha vha dzhie nzhele phambano i re hone kha kuavhele kwa maraga dza tshivhumbeo na zwi re ngomu

KHOUDU NA KUAVHELE KWA MARAGA		ZWI RE NGOMU (25) U talutshedza thoho. Vhudzivha ha mihumbulo, u tikedza na u pfesesa tshibveledzwa.		TSHIVHUMBEO NA LUAMBO (10) Tshivhumbeo, nyelelo i re na ndunzhendunzhe na likumedzwa. Luambo, khalo na tshitaila zwo shumiswaho kha phindulo
Khoudu 7 80 – 100%	Vhuswikeleli ha nthesa Maraga: 20 – 25	<ul style="list-style-type: none"> - U talutshedza thoho lwa vhudzivha, zwipida zwothe zwo kwamiwa nga vhudalo. - Phindulo ya nthesa: (90%+: Phindulo ya nthesa) - Mihumbulo minzhi ya vhudzivha i tikedzwa u bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa ha nthesa ha lushaka lwa maiwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ha nthesa Maraga: 8 – 10	<ul style="list-style-type: none"> - Tshivhumbeo tshi re na ndunzhendunzhe. - Marangaphanda na magumo zwa nthesa. - Mihumbulo yo dzudzanywa zwavhuḏi nahone yo fhatwa zwavhuḏi. - Luambo, khalo na tshitaela zwo vhibvela, zwi a nyanyula nahone zwo lulama.
Khoudu 6 70 – 79%	Vhuswikeleli ha nthā Maraga: 17½ – 19½	<ul style="list-style-type: none"> - U talutshedza thoho lwa nthā ha ndinganyo, zwipida zwothe zwo kwamiwa lwo linganaḥo. - Phindulo yo dodombedzwaho. - Ho newa mihumbulo minzhi i pfalaho, i tikedzwaho u bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa lushaka lwa maiwalwa na tshibveledzwa havhudisa. 	Vhuswikeleli ha nthā Maraga: 7 – 7½	<ul style="list-style-type: none"> - Phindulo yo dzudzanywa zwavhuḏi. - Marangaphanda na magumo ndi zwavhuḏi. - Mihumbulo na kuhumbulele zwi a tevhelelea. - Luambo, khalo na tshitaila zwo lulama nahone zwo tea ndivho. - Likumedzwa lavhuḏi.
Khoudu 5 60 – 69%	Vhuswikeleli ho dziaho Maraga: 15 – 17	<ul style="list-style-type: none"> - U sumbedza u pfesesa nahone a talutshedza thoho zwavhuḏi. - Phindulo yo dodombedzwa lwa khwine. - Miṁwe mihumbulo i pfalaho yo newa, fhedzi hu si yothe nahone i sa tikedziwe nga ndila yo lavhelelwaho. - Hu na tsumbo ya u pfesesa lushaka lwa maiwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ho dziaho Maraga: 6 – 6½	<ul style="list-style-type: none"> - Tshivhumbeo tshi re khagala na nyelelo ya mihumbulo i re na ndunzhendunzhe. - Marangaphanda na magumo na dziṁwe phara zwo dzudzanywa hu na ndunzhendunzhe. - Nyelelo ya mihumbulo i a kona u tevhelelea. - Luambo, khalo na tshitaila vhunzhi hazwo zwo lulama.
Khoudu 4 50 – 59%	Vhuswikeleli vhu fushaho Maraga: 12½ – 14½	<ul style="list-style-type: none"> - U talutshedza thoho lwa khwine, a si zwothe zwipida zwo kwamiwaho nga vhudalo. - Hu na dziṁwe mbuno dzi tikedzaho thoho. - Mihumbulo minzhi yo tikidzwa fhedzi a hu na vhuṭanzi vhu pfalaho/tendiseaho. - U pfesesa lushaka lwa maiwalwa na tshibveledzwa lwa mutheo. 	Vhuswikeleli vhu fushaho Maraga: 5 – 5½	<ul style="list-style-type: none"> - Hu na dziṁwe tsumbo dza tshivhumbeo. - Phindulo i tahela nyelelo yo dzudzanyiwaho zwavhuḏi i re na ndunzhendunzhe. - Vhukhaxhi vhuṭuku ha luambo, khalo na tshitaila hunzhi zwo tea. Kanzhi hu na ndunzhendunzhe kha dziphara.

Vhune ha khandiso ho vhaledzwa

Iyani kha siatari li tevhelaho

Khoudu 3 40 – 49%	Vhuswikeleli ho linganelaho Maraga: 10 – 12	<ul style="list-style-type: none"> - Ndingedzo zwadzo dza u fhindula mbudziso. - Mbudziso yo fhindulwa hu na vhudzivha vhutukusa. - Mihumbulo a i tutuwedzi nahone hu na u tikedza hutuku zwi bvaho kha tshibveledzwa. - Mugudi ha ngo vhuya a pfesesa lushaka lwa mariwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ho linganelaho Maraga: 4 – 4½	<ul style="list-style-type: none"> - Tshivhumbeo tshi sumbedza u shaea ha vhupulani. - Mafhungo ha ngo dzudzanywa lune a tevhokana. - Tsumbo dza vhukhaki ha luambo. Khalo na tshitaila a zwo ngo tea ndivho ya mariwalwa a akademi. Phara dzo khakhea.
Khoudu 2 30 – 39%	Vhuswikeleli ha fhasi Maraga: 7½ – 9½	<ul style="list-style-type: none"> - U pfesesa thoho ha fhasisa. - Phindulo yo dala ndovhololo nahone huiwe yo bva. - Mihumbulo a si ya vhudzivha, thalutshedzo yo khakheaho/ Mihumbulo a i tikedzwi zwi tshi bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa ha fhasi lushaka lwa mariwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ha fhasi Maraga: 3 – 3½	<ul style="list-style-type: none"> - Likumedzwa la fhasi nahone li tahedzaho tshivhumbeo tsho pulaniwaho zwi thithisa nyelelo ya mihumbulo. - Luambo lwo khakheaho na tshitaila tshi si tshone zwi ita uri zwo riwalwaho zwi si vhe zwa vhukuma nahone tshitaila a tsho ngo tea ndivho ya u riwala ha akademi. - Phara dzo khakhea.
Khoudu 1 0 – 29%	U sa swikelela Maraga: 0 – 7	<ul style="list-style-type: none"> - Phindulo i sumbedza vhuwe vhushaka na thoho fhedzi mihumbulo i a konda u tevhela, kana yo bva tshothe. - U kundelwa kha ndingedzo ya u fhindula mbudziso. Mbuno thukhu dzo lulamaho a dzi na thikhedzo u bva kha tshibveledzwa. - U kundelwa u pfesesa lushaka lwa mariwalwa na tshibveledzwa. 	U sa swikelela Maraga: 0 – 2½	<ul style="list-style-type: none"> - Zwi a konda u amba uri mbudziso yo fhindulwa. - A hu na vutanzi ha tshivhumbeo tsho pulaniwaho kana thevhokano. - Luambo lwa fhasi-fhasi. Tshitaila na khalo zwo khakheaho. - A hu na dziphara kana ndunzhendunzhe.